

UDVARHELYVÁRMEGYE HIVATALOS LAPJA

SZÉKELY-UDVARHELY

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP

AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE, AZ ÁLTALÁNOS TANÍTÓ-EGYESÜLET ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egészévre 8 K. Félévre 4 K. Negyedévre 2 K. Külföldre egész évre 12 korona. Papok, tanítók, gazdasági egyleti tagok és közs. elöljáróknak egész évre 6 K. a tanító-egylet tagjainak, közs. és körjegyzőknek 5 K. — Egy példány ára 16 fillér.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

BETEGH PÁL.

HIRDETÉSI DIJAK: Hivatalos hirdetések 100 szóig minden szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések 6 fillér. Többesziros közlésnél 4 fillérért közöltenek. Nyílt-tér sora 1 K. Hirdetés és nyílt-tér díja előre fizetendő. — Megjelen hetenként egyszer: **vasárnap.**

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BETEGH PÁL könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő üzlete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések és hirdetések intézendők. — Kéziratok vissza nem adatnak.

A székelység mentő-munkálatáról.

(—sz —sz.) Hazánk nagyjait s — mondhatnám — talán minden igaz hazafiát folyton egy kérdés foglalkoztatja: segítsünk a székelyeken! Hála a bölcs felfogásnak, ez ma már nem csak üres hang, hanem a cselekvés stádiumába jutott eszme. Pár nap múlva az előre feldolgozott módok már a nyilvánosság elé jutnak, hadd lássa a nemzet; hadd tudja meg a világ, hadd győződjék meg a székely nép: komoly munkát végez a nemzet, midőn annak bármelyik töredékét veszélyben látja s főképen a székelységet, mely földrajzi fekvésénél fogva is hazánk hatalmas keleti őrszeme, de megélhetését tekintve, a szegény ruthén néppel kezet foghat. — Ezeknek tudatában, mintegy varázs-ütésre talpra állott minden érezni és helyesen gondolkodni tudó elem a megmentés munkájához. A tanító iskolájában, a pap szószékében, a hivatalnok íróasztalánál, az írók a sajtóban mind-mind ezen eszme hatása alatt harcolnak.

S vajjon az eddigi munkának van-e valami konkrét eredménye? Ha csak vármegyénket tekintjük is, azonnal szembe-

nően áll előttünk egy lényeges alkotás. Vármegyénknek egy hatalmas „Egan“-ja: kishalmgyi Hollak Arthur főispánunk, mint jó orvos, ki gyökeresen akar gyógyítani: a szeretet és békesség enyhe levegőjében, az igazság napjának fényénél az Isten által adott, de eddig elrejtett kincset — a talajt aknázza ki, hogy felszínre hozva, ez által közvetlen és azonnali segínyt nyújtson népének, mikor az eddig még ugyszólva meg sem gondolt lentermelést vármegyénkben meghonosította. — S bár egyelőre kicsinyesnek tűnt fel egyesek előtt ez az alkotás, egy év tapasztalata és eredménye az ellenkezőt fényesen bizonyítja. Szilárd akaratának, kitartó, egyenes férfiaságának erején felépült Székely-Keresztúron a lengyár.

A gyár tudvalevőleg 8 hold területen épült fel s e területet a nagyközség ingyen adta át a gyártulajdonosnak. A raktár-, gép- és munkaház 5 épületben van, melyet székely munkások építettek fel helyi anyagból. Közéjük van az 1000 □ m. áztató tó, melynél 8 férfi munkás á 1 K 40 fillér és 30—40 gyermek á 60—70 fillér napi bér mellett dolgozik. — Harmat-áztatás is van, melynél 100—200 gyermek-munkás is foglalkozást talál fennebbi munkabér mellett.

A szárító, törő és vitorla gépeknél 2—2 ember, a kézi törőknél 30—35 leány dol-

gozik. A vitorla gépeknél 1 kg = 9 fillér, kézi törőknél 7 fillér díjat kapnak, úgy, hogy szorgalmas munkás kézi törőknél 3—4 K, vitorla és törő gépeknél 4—5 koronát is megkereshet naponként. A fizetés mindig hét végén pontosan történik s így minden munkás szép kis összeget visz haza családjának.

Három szakmunkáson kívül — kik közül 2 cseh, 1 magyar — a többi mind székely.

A gyárnak heti hozama átlag 15 mm. tiszta len. Azonban vármegyénk termelői még kellő mennyiségű nyers anyaggal ellátni nem képesek a gyára s így ez szükségletét Temesvár és a Szilágyság vidékéről kénytelen beszerezni. De örvendetes haladás mutatkozik már eddig is a termelésnél, mert míg a múlt évben átlag 15, a jelen évben már 40—50 vagon lent szállít vármegyénk gazdaközönsége a gyárnak.

Mindenütt nagyon szép minőségű len termelt. Különösen Atyha, a két Sófalva, Korond, Oroszhegy, Oláhfalva, Pálfalva remekel produktumával. Csupán Bögöz és Kányád szenvedtek kárt a jégverés miatt; 17 hold területü lent veszítvén el.

Hogy viszonyainkat tekintve, a len egyike a legjövődélmezőbb terményeinknek igen világos, mert kellő mivélés mellett át-

„SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRCSÁJA.

A tüzhely.

A „Székely-Udvarhely” eredeti tárcsája.)

Kalandos álom sohse volt,
A vágyam is nem messze járt.
Csupán egy kis boldog család,
A mit szívem magába zárt.

Boldog szülők s jó gyermekek:
Az élet legszebbik fele.
Négy fal között egy kis haza,
Lelkünk hazáért sir vele.

Itt éljek én, munkálva hűn,
Kiktől szívem hevül, szeret.
Szeretteinkért küzdeni:
Dicsőbbet férfi nem tehet!

Fülei Sz. Lajos.

Az álmatlanság ellen.

Az élőlények legcsofosabb életjelensége az álom, köztudomás szerint az emberi szervezetre éppen olyan fontos, mint a táplálkozás.

Nagy azoknak az embereknek a száma, akik a test épen-tartására szükséges alvás hiányában eltespednek. Nagy súlyt kell tehát fektetni arra, hogy az elme és a test megfelelő nyugalmat találjon, ha egészségünket meg akarjuk őrizni.

Ami a szükséges alvási időt illeti, úgy azt találjuk, hogy csecsemőknek mintegy 20 órán át kell aludniuk, míg a hetedik életévig 10 órára, a tizedik életévig 9 és fél órára, a tizenharmadik évig 8 és fél óráig van szükség, a felnőtteknek ellenben a két órai alvás is elég.

Ha elálmosodunk: ásitunk. Az ásitás pedig nem egyéb, mint mély belélegzés, amelynek segítségével fokozott mértékben juttatjuk szervezeteinkbe a levegő élenyét. Jó altatószerként a bizonyos ideig tartó mély lélegzést ajánljuk. Sajátos altatószert javasol Salisbury dr angol orvos. Azt ajánlja ugyanis, hogy lefekvésnél a jobb kez a homlokra, a bal kez pedig a nyak alá téve ötvenig számoljunk. Ehhez a következő magyarázatot fűzi. A jobb kéz tenyere és a test mellső része „plus” magnetikus sarkok, míg a bal kéz tenyere és a test hátsó része „minus” sarkok. Hasonnemű sarkok egymást taszítják és így mi alatt az említett módon a kezek tenyerei az idegrendszer központjai felé kerülnek, a test hátsó részébe valóságos életáramot vezetünk és annak befolyását a test összes szervei között megosztjuk.

Ugy a testi, mint a lelki működés passzióvá válik, kielégítést nyer, elesenededik és ehhez az összes szervek hozzájárulnak. A legteljesebb kedélynyugalom és üdülés lesz az eredmény. Az összes testi és lelki zavarok elállanak és bekövetkezik a mély álom.

A testi és szellemi túleröltetés, az elégtelen vagy meg nem felelő táplálkozás azonban ellenáll ennek az altatószernek. Ha az ideges álmatlanság éjjel áll be, amikor aludni szeretnénk, vagy ha valamely testi vagy szellemi bánthatalom miatt nem állhat be a pihenés, akkor a legjobb szer a friss levegő belélegzése.

Tapasztalták, hogy hasonló állapotban az illetők csak félig lélegzenek és ezzel kimerítik a tüdőből az éltető levegőt. Ennélfogva ily esetekben a legegyszerűbb és többnyire legjobb szerként a friss levegő belélegzését ajánljuk az álmatlanság ellen.

Állandó álmatlanság nagy mértékben izgatót idegrendszerre vall. Ennélfogva az izgató italok és ételek (kávé, tea, sör, bor) kerülendők.

Lefekvés előtt vett 26—28 R-foku langyos fürdő, vagy éjen való nedves borogatás elvezeti az agyból a vért, megnyugtatja az idegeket és így jó altatószer.

Azt is javasolják, hogy a félig hideg vagy langyos vízbe mártott törülközőt akként csavarjuk a nyak köré, hogy az a torkot is elfődjé, száraz fele pedig a nedves fölé kerüljön. Apró, száraz csokoládé darabkáknak a nyelven való feloldása is kiváló, ártalmatlan altató. Erre a célra azonban ne illatosított vagy mesterkelt, hanem egyszerű, tiszta csokoládét használjunk.

Dr. F.

lag holdankint 160—200 K jövedelmet hajt, mit más terményeink alig nyújtanak. Csak-hogy ez nagyon természetesen kellő mivélés mellett érhető el. A termelő közönség figyelmébe kell ajánlanunk, — bár nem tartozik e cikk keretébe — hogy talajunkat, melyben lent akarunk termelni, a gyomtól szabadítsuk meg. Mert az nemcsak a len fejlődését akadályozza meg, hanem a kinyövésnél kétszeresen, sőt háromszorosan több munkát igényel. Ezt pedig úgy érhetjük el, ha a tavaszi vetésre szánt talajunkat kora ősszel, mielőtt a termés a földből kikerült, nagyon sekélyen felszántjuk, elboronáljuk s ha lehet megis hengerezzük, hogy az összes gyommagvak idejekorán kikeljenek; késő ősszel pedig ismét jó mélyen felszántjuk és tavasszal rendszeren bevetjük. Ilyen munkálattal nemcsak szépen fejlett, hanem tiszta lent is nyerünk.

A fennebbiekből tehát világosan kitűnik, hogy vármegyénk derék főispánja ezen alkotásával valóban mentő-munkálatot végzett, melynek még szebb eredményét a közel jövő fogja bebizonyítani, mikor az egész gazdáközönség öntudatra ébred.

Azonban lehetne-e oly ellensége, ki szívére téve kezét, el ne ismerné, hogy ezenkívül az ipar és gazdaság fellendítésére s általában e vármegye lakosságának boldogítására — Daniel főispán után nem tett senki annyit, mint Hollaky főispán. — Ilyent nem gondolok! . . . S bár némelykor czikáznak a gyanúsító, rágalmozó elemek, de annál fényesebben domborul ki a valódi nemes törekvés, mely a számbavehető sokaság elismerésének koszorújával mindig megtudja semmisíteni a gonosz.

Főispánunk mentő-munkájához segítségül szegődünk s azt jóakaratu figyelemmel kíséri e vármegye minden igaz fia és hisszük, hogy nem sok idő múlva e vármegye a szeretet- és békeesség-, valamint a teljes megalégedésnek is színhelyévé válik. Ugy legyen! . . .

Elvi jelentőségű határozatok. A m. kir. minisztertanácsnak 1901. évi január 11-én hozott határozata: „Gyógyszeráru-kereskedő ellen gyógyszereknek tiltott kiszolgáltatása által elkövetett kihágás miatt indított ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.” — A m. kir. közg. bíróság 1900. évi 2589. sz. határozata: „Bírói ítélettel elítelt nyugdíjazott tanítók nyugdíjukat akkor is elvesztik, ha nem büntették, hanem vétség miatt ítéltettek el.” — A m. kir. belügyminiszter 1901. évi 1243. sz. határozata: „A ki telepengedély nélkül bórök száritásával iparszerűleg foglalkozik, nem a köztisztasági szabályok ellen vét, hanem az 1884. évi XVII. t. cz. 158. §. b) pontjába ütköző iparkihágást követi el.” — A m. kir. közg. bíróságnak 1900. évi 14,190. sz. határozata: „Rovarok által okozott elemi kár címén akkor is jár adóellengetés, ha a kár nem terjed ki egész határokra.” — A m. kir. minisztertanács 1900. évi január 24-én hozott határozata: „A határok jogosulatlan kiszélesítése és a határok jogosulatlan eltávolítása miatt indított ügy elbírálása a kir. bíróság hatáskörébe tartozik.”

Világnapló.

Augusztus 7-én.

Széll Kálmán miniszterelnök rátóti pihenőjét megszakítva e hó 1-én Budapestre utazott. A miniszterelnök egész nap hivatalos ügyek elintézésével foglalkozott. Innen visszatért Rátótra, a hol tudvalevőleg »pihenője« szintén munkából áll. Debreczen város kegyeletes

ünnepeket ült e hó 3-án. A nemzeti ügyért elesett szabadsághősök emlékoszlopát leplezte le óriási közönség jelenlétében s a hazafias megemlékezés virágerdejét hintette arra a földre, a melyet e hősök vére szentelt meg. A város és megye előkelőségei között foglalt helyet Hentaller, Pap Elek, Dobieczy, Rákosi Viktor és számos más notabilitás. Az országos függetlenségi és 48-as párt e hó 14-én Toth János alelnök elnöklésével értekezletet tart, melyen a szónyegen fekvő politikai kérdések kerülnek tárgyalás alá. Mint tudvalevő a szalkai kerületben id. Jakabffy István választott meg képviselőnek. A kisebbségben maradt ellenpárt petícióval készül megtámadni Jakabffy mandatumát azon a czímen, hogy a képviselő a fuvarosokat előre kifizette

Mági távirat szerint Krüger nyaralójában augusztus 31-én általános bur konferencia lesz, a melyben Steyn, Mayer Lukács és Schalk Burgeren kívül valamennyi jelentékeny bur vezér részt fog venni. Mint a főváros lapokból olvasható volt, Vilmos császár és Miklós czér Révalban találkozni fognak. Politikai körök véleménye, valamint a félhivatalos sajtó szerint a két császár találkozása Révalban elsőrendű fontosságú politikai esemény lesz. Oroszország és Spanyolországból újabb sztrájk híre jön. Péterváron a Putilow-féle vasművekben 4000 munkás sztrájkba lépett, míg a spanyol Massaróban az összes gyárak munkásai beszüntették a munkát. Amerika még mindig forrong. Panamai jelentés szerint Aquadue mellett Ferara vezetése alatt a felkelők és kormány csapatai közt heves küzdelem folyt, mely július 9-én kezdődött. Hir szerint július 30-ig 200 fölkelőt öltek meg vagy sebesítettek meg, míg a kormány csapatok 18 embert vettek. A londoni Timesnek küldött jelentés szerint a japánok Formosa sziget déli részén erős harcokat vívtak a felkelőkkel, a kiket szétszórtak. A japánok egy halottat és kilenc beseültet vettek. A burok körében beszélik, hogy Botha, De Vet és Delarey legközelebb tanácskozni fognak az angol királlyal, Balfurral és Bhamberlannel. A bur vezérek három követelést fognak előterjeszteni. Kivánni fogják, hogy a bur foglyoknak mentől előbb engedjék meg a visszatérést, továbbá hogy ejtsék el Transzval egy részének Nátálhoz való csatolását s végül hogy nyolcz millió fontnyi kölcsönt vehessen fel Transzval. Károly román király Ischlben meglátogatta királyunkat, mely találkozáson Bech báró vezérkari főnök is jelen volt. Beck báró jelenléte állítólag fontos katonai kérdések megbeszélésével függött össze a Balkán-félszigetet illetőleg arra az esetre, ha bizonyos események Ausztria-Magyarországnak közbelépését tennék szükségessé.

A mértékletesség.

(Dr) A mértékletesség fogalmával a lehető legkevesebb ember foglalkozik és így esik meg az, hogy az élvezetek mértéken felüli kihasználása által kárt okoz egészségében, pedig meg kellene tartani mindenben a kellő mértéket, szem előtt tartva eme mondást: **A mértékletesség a bölcsék erénye.**

A mértékletesség az ember életében igen nagy fontosságú, mert alapfeltétele a testi egészségnek és lelki épségnek s megteremtője a boldogságnak. Ha igényeinkben és érzelmeinkben mértéket tartani megtanultunk; ha a viszonyokkal számolva követeléseinket korlátozni tudjuk, csodálkozni fogunk azon, hogy mily kevéssel érjük be,

mily könnyen viseljük a sors változandóságát s a minket ért csekély jó és szép fölötte mily igaz szívből tudunk örülni. Egy szóval boldogok vagyunk.

Ezért kell mértéket ösmerni a fájdalomban is, nem szabad azt tulhajtani; mértéket ösmerni az örömben, hogy kicsapongássá ne fajuljon. Semmiféle élvezet ne hajtassék a végletekig és erőnk se használtassék ki a képtelenségig. Mindkettő gyengíti a testet és tompítja az elmét. Ne kinózzon tulságos szánakozás vagy bánat. Embertársainktól ne követeljünk emberfelettit. Ismerjünk mértéket ítéleteinkben, ohajtásainkban és vágyainkban.

Főtényező a mértékletesség a művészetben és tudományokban is, mert annak hiánya az alkotásokban a szertelenség belyegét hordja magán s veszélyezteti annak fonségét, emennek meggyőző igazságát. A pesszimista a mily szertelen az élet árnyoldalainak színezésében, ép oly szertelen az optimista a fényoldalak fölmagasztalásában. Mindkét részen szembetűnő a világnézetek mértékletessége. Mig az egyik nézeteinek sötét szemüvegén át az élet derűs pillanatait nem képes felfedezni s így sivárnak vigasztalannak találja e földi létet, addig a másik tulhajtott optimizmussal uszik a világi élvezetek árjában, mig azok mértékletelen élvezete lelki petyhüdtességét idézik elé. Boldogtalan mindkettő. S különbséget közöttük csak annyiban látunk, hogy mig az az egyiknek egész életén át kísérője volt e rém, addig a másiknak élete befejezőjén lett utitársa; keserűen figyelmeztette őt, hogy mily téves utakon hajhászta a boldogságot.

Összhangzó lelki békét, kellemes, nyugodt kedélyhangulatot, azon csendes, derűs boldogságot csak az életviszonyok sokféleségében megtartott mértékletesség nyújt — de hogy ezt elérhessük, elsősorban tartsunk mértéket az anyagiak élvezetében, hogy egészséges testben lakhasson az alkotó lélek, mert csak így remélhetjük, hogy épnek marad.

Az államsegély-kérvények felszerelése.

Mint hogy az államsegélyért való kérvények felszerelése tekintetében igen sokan tájékozatlanok, **Sziklay P. Gyula**, Udvarhelyvármegye kir. s. tanfelügyelője a következő utbaigazításokat teszi közzé:

(1. folyt. és vége.)

Ha azonban az elhalt tanító után özvegy maradt, a tanító elhalálása után az iskolaszéki elnök a nagyméltóságú vall. és közoktatásügyi miniszter irtól a tanító özvegye részére kérelmezze az elhunyt tanító által élvezett államsegélynek (korpótlék államsegélyek) féleven át való folyósítását. A kérvény a vármegyei közg. bizottsághoz küldendő be s a következő okmányokkal szerelendő fel:

a) Nyilatkozat arról, hogy az özvegy részére a tanító által élvezett összes járandóságok féleven át kiszolgáltattak-e az iskola fentartó által?

b) Nyilatkozat arról, hogy a tanító halálát követő féleven át alkalmaztatik-e új tanító a megüresedett állomáson?

c) A tanító elhalálozásáról szóló anyakönyvi kivonat.

d) A községi előjáróság által kiállított és az illetékes lelkész által is aláírt bizonylat arról, hogy az özvegy tanítóné férjével, annak bekövetkezett haláláig egyetértésben együtt élt.

III. Ha valamely felekezeti iskolai tanító fizetésének kiegészítésére engedélyezett államsegély, az illetékes iskolaszéki elnök eljárása teljesen ugyanaz, mely azon esetben fogantatandó, midőn a tanító államsegélyes helyéről más állomásra távozik, azzal a különbséggel, hogy az államsegély folyósítása iránti kérvény b) mellékletül csatolt nyilatkozatban csak az tüntetendő fel, hogy a megválasztott tanító (tanítónő) mely napon foglalta el tényleg új állomását.

Midőn községi iskolai tanítók részére kéretek államsegély, más az eljárás.

Oly községi iskolaszék, mely a tanító fizetésének kiegészítésére még nem folyamodott államsegélyért, először az államsegély engedélyezéséért tartozik folyamodni. E célból a vallás- és közoktatásügyi minisztériumhoz címzett kérvényét a megyei közg. bizottsághoz tartozik beküldeni.

A kérvény mellékletei:

1. A községi iskola költségvetése.
2. A község háztartási költségvetése.
3. A tanítói állomás díjlevele.
4. A község egyenes állami adójáról kiállított adóhivatali kimutatás.

Az államsegély folyósítása iránt ugyanazon eljárás szerint kell folyamodni, mint a felekezeti iskolai tanítók államsegély iránti kérvényeinél láttuk.

A községi tanító korpótlékának fedezésére a községi iskolaszék a korpótlék esedékességéig napját megelőzőleg három hónappal tartozik államsegélyért folyamodni a minisztériumhoz címmezve, a megyei közg. bizottsághoz a következő mellékletekkel felszerelve:

1. A községi iskola költségvetése.
2. A község háztartási költségvetése.
3. A tanító díjlevele.
4. A tanító oklevele.
5. A tanítónak idő- és sorrendben összeállított szolgálati bizonyítványai, melyek a tanítónak a tanítói pályán e g y h u z a m b a n — bár különböző helyeken — való öt évi működését igazolják.

6. A község egyenes állami adójáról kiállított adóhivatali kimutatás.

Egyházi élet.

Tekintetes Szerkesztő Ur!

A „Székely-Udvarhely” folyó évi 30. száma „Egyházi élet” című rovatában megjelent „Unitáriusok gyűlése” című közleményhez kiegészítőül kérek egy kis tért becses lapjában.

Sajnálom, hogy cikkiró ur elfeledte nyilvánosságra hozni, azt a mi egyházi életünkben felülnő állapotot, hogy a tordátfalvi közgyűlésen egyik köri felügyelő gondnok sem volt jelen, s így nem volt, a ki a közgyűlés méltóságához illő „ékes” és „szép” rendet fenntartassa!

Ennek tulajdonítható, hogy a Ferenczi Áron interpellációjával a közgyűlés nagyrésze nem érdeklődött, sőt maga az elnökség is — mint „nem közgazgatási tárgy”-at — jegyzőkönyvelésre sem méltatta! Pedig . . . pedig: szükséges volna egy olyan intézkedést tenni, mely szerint „lelkész és tanító” elhaltával köteles legyen minden vidéki és egyházköri lelkész és tanító arra, hogy legalább a temetésén, személyesen részt vegyen. Mert ha megromlott társadalmi életünkben egymással nem törődve, a „szeretet” és „barátság” mással nem törődve, Krisztus szellemében nem tudunk apostolok lenni (?), legalább az elválás szomorú pillanatában — csupán a látszatért is, szükségét látnám a testvéries, személyes megjelenésnek, hogy az által, mintegy „imponálva” jóvá tehetők a közvélemény azon szomorú ítéletét, mely szerint még a „belső emberek” között sincsen „szeretet és békeség”.

Nem szegény és kisebbség-e reánk, belső emberekre nézve, hogy az Ujszékelyen elhalt 92 éves Bedő Lajos lelkész társunk temetésén egyházköriünkben egyetlen-egy lelkész és k tanító sem vett részt?!

Mit mond erre a nép? Hogy ítélnék felettünk más hitfelekezeti felebarátaink. Bizonyára a nép nyilatkozata s a testvéregyházak hívei, kikkel egy körben működünk, csudálkoznak a mi közönyös eljárásaink felett! S mi közgyűlésileg mégis azt mondjuk, hogy ez az ügy nem „közgazgatási” s így „egyházköri közgyűlésen nem lévén tárgyalható, még jegyzőkönyvbe se vezetődjék”! Hol van tehát ennek a sérelmes ügynek illetékes fóruma? Bizonyára nem „fent”, hanem itt „alant” abban a körben, a hol mi működünk!

Elfelelt cikkiró ur nyilvánosságra hozni még azt is, hogy a közgyűlés menete nagyobb-résben inkább bevált „piaczi csevegésnek”, mint „egyházi gyűlésnek”, a mennyiben a tárgyalások menetén csak egy pár szónok uralta — úgy a hogy a helyzetet, kik elragadtatva a pillanat hevéből, tul mentek a házszabályokon s az egyes tárgyaknál 4—5 ízben lett felszólamlás mellett annyira belebátortak a személyes vitatkozásokba, hogy a „nagy többség” unatkozva a „piaczi csevegésen”, magán társalgásba merült; míg mások, bizonyos egyházi nyomtatványok elárúsításával sáfárkodtak (a templomban).

A megejtett választásoknál is kifelelt cikkiró ur referációjából a javát. Azt t. i. hogy a megválasztott „közgyűlésigazgatót” az elnökség nem tudta hivatalába beiktatni, mert a hivatalos „esküfőforma” otthon maradt.

A mi pedig a közgyűlést elfogadó hitközség kiváló vendégszeretetét illeti, annak a szerfeletti dicséretnek — a „többi ekklézsiák felett” — az én nézetem szerint nincs helye és értelme! Mert a közgyűlési tagokat szállásba befogadni kötelesség. Ezen kívül, hogy az „Egyházkör” által fizetett 150 korona készpénzért egy tisztességes közbédéről is kell gondoskodni: nézetem szerint ez is kötelesség! s talán még az is kötelessége lett volna a rendezőségnek, hogy a közbédre történt meghívásnál — ott a helyszínen, több figyelmet fordítsanak az „illetékesekre” — mint tettek a „nem illetékesekkel”!

Uram, uram! köri felügyelő gondnok uram! kérem vegye ezeket tudomásul!

Figyelő.

Tan- és nevelésügy.

Tanítók továbbképző tanfolyama.

Bevégződött az a tanfolyam, melyet a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Budapesten és Kolozsváron a tanítók továbbképzésére rendezett a jelen év július 7-től augusztus 3-ig.

Vármegejnköri 3 tanító vett részt ezen tanfolyamon és pedig Kovács Mihály parajdi, Beke Albert nagygalambfalvi, Szász Béla székelykeresztúri ig.-tanítók. Mi udvarhelymegyeiek a Kolozsváron rendezett tanfolyamon voltunk, ahová összerendelt az ország különböző megyéiből közel 50 tanító. Erről a tanfolyamról akarok egy pár szót elmondani.

A kolozsvári tanfolyam vezetőjének és előadó tanárainak a megválasztása igen szerencsés volt. A tanfolyamot Kozma Ferencz kir. tanácsos és kolozsmegyei kir. tanfelügyelő vezette. Balányi Tivadar pozsonyi tanítóképző intézeti tanár a magyarnyelvtant és irodalmat adta elő, Felméri Albert a kolozsvári tanítóképző-intézet tanára a földrajzot és a magyar történelmet, Kovács Béla szintén kolozsvári tanítóképző-intézeti tanár a természettan nevezetesebb vívmányait, valamint a népiskolában szükséges természetani kísérleteket, Krausz Sándor kolozsvári tanítóképző-intézet tanár a lélektan és nevelést; Hajtman Pál dévai gyak. isk. tanár gyakorlati tanításokat tartott. Czukrasz Róza is bemutatta a phonomikai módszerét.

Soha nagyobb szeretetet és figyelmet hallgatóság nem tanúsított előadói iránt, mint ezen tanfolyam hallgatói, kik meg sem pihentek az iskolai év lezárása után, mégis naponként 6—7 órán át, néha kiállhatatlan hőségben hallgatták az előadásokat, az előadók a legnagyobb mértékben kiérdemelték a hallgatóság szeretetét és figyelmét, kik nem csináltak rideg leckeformát tárgyaikból, hanem lelkük sugallata szerint a legszébb készséggel és tudással beszéltek a kitűzött dolgokról, csakis ez tarthatta ébren mindvégig az évi munkában kimerült tanítókat.

Minket hallgatókat egy eszme vezérelt: meghallgatni tanárainknak szép, kedves előadásait, hogy azokból új erőt merítsünk a még nagyobb küzdelemre, munkára. A magyar néptanító lelkében egy szó van bevésve: Előre, e mellett harcolt és küzdeni fog jövőben is, jöllehet a munkája csaknem vértanui munka, dolgozni nagy lelkiismeretességgel, utolsó erőig, e mellett szenvedni és tűrni s jutalmát csak a jól végzett munkában találja fel.

Van-e még e hazának munkása, ki olyan lenne, mint a néptanító, akit kicsinyelnek, lenéznek, de ő munkájának magasztosságától áthatva halad, s kedvét nem veszi el az emberek közönyössége, hanem inkább fokozza és üzi: Előre.

Azonban ég lelkünkben egy reménység: hogy eljön az a nap, a melyen a tanítóság arra a helyre jut, amelyet megérdemel.

Továbbképző tanfolyam tartása évről-évre elkerülhetetlenül szükséges, a hol a tanítók felfrissítik az eddig tanultakat, az önképzésre erős alapot nyernek, továbbá részint a tanárokkal, részint egymással való hosszabb érintkezés alatt sok új eszmének jutnak birtokába, a hevesebb vérmérséklet lecsillapodik, a csüggedők új erőt nyernek. Az idegen ajku tanítók pedig arról győződnek meg, hogy a magyar nem falja fel a nemzetiségeket, hanem mint édes testvérét szereti, becsüli, a hogy a tanfolyamunkon is történt, hol mintegy 10 idegen nemzetből való tanító volt.

Mi a tanfolyam hallgatói sohasem tudjuk eléggé megköszönni a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszter urnak a tanfolyam rendezését, nem tudjuk elég é megköszönni a tanfolyam előadóinak lelkes előadásait, mindezekért azt kívánjuk, hogy törekvéseik után minél több virág fakadjon a magyar nemzeti népoktatás mezején.

Szász Béla.

Iparügyek.

Cserépfedő munkák. A fehéregyházi 30 drb telepes ház cserépfedő munkáinak biztosítása végett a segesvári m. kir. állattenyésztési ker. felügyelőségnek e hó 2-án árlejtés volt. Ajánlatot tettek: Barth Dénes (Máslak) 913 koronával, Kosztolányi János (Erzsébetváros) 1237 K 68 fillérrel, Vladár Ferencz (Székelyudvarhely) 1796 K 10 fillérrel. Barth Dénes máslaki vállalkozó ajánlata van jóváhagyás végett felterjesztve.

Elelmiszter. A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara tudatja, hogy a sepsiszentgyörgyi m. kir. állami mentelep parancsnoksága 1903. évi elelmiszter és takarmány szükségletét f. évi augusztus hó 21-én délelőtt 9 óráig benyújtandó ajánlatok alapján biztosítja.

Gabonaszállítás. Tekintettel arra, hogy a vetések állása jó termést ígér a kedvező kereskedelmi viszonyok mellett, ha a jó termés iránt táplált remények teljesülnek, nagy gabona forgalomra s különösen jelentékeny külföldi kivitelre van kilátás, a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara figyelmezteti az érdekelteket, hogy egyéb tömeg áruikat lehetőleg még a gabona szállítás beállta előtt eszközöljék, mivel a m. kir. államvasutak igazgatósága a gabona szállítási idény alatt első sorban a gabona szállítás igényeire lesz figyelemmel s ennek következtében egyéb tömeg áruk részére kocsikat valószínűleg augusztus hó közepétől október hó végéig, előreláthatólag csak igen korlátozott mennyiségben fog rendelkezésre bocsájtatni.

Különfélék.

Tisztelettel kérjük azokat a t. előfizetőinket, kiknek előfizetésük folyó évi **aug. elsejével** esedékessé vált, vagy esetleg már korábbi időpontban lejárt, sziveskedjenek a megújítás iránt lehetőleg minél előbb intézkedni, nehogy a lap szétküldésében zavarok álljanak be.

— **Istentisztelet.** Ö felsége születés napja alkalmából a hivatalos istentisztelet a helyi római katolikus templomban e hó 18-án d. e. 9 órakor a Szent István- király napi pedig augusztus 20-án d. e. 10 órakor fog megtartani.

— **A székelyföldi kormánybiztos vármegyékben.** Sándor János Marostorda vármegye és Maros-Vásárhely szab. kir. város főispánja, székelyföldi kormánybiztos e hó 12-én délelőtt városunkba érkezik. Ez alkalmából ugyanaz napon d. u. 3 órakor a vármegyei gazdasági egyesület választmánya és másnap (13-án) d. u. 3 órakor a vármegyei iparfejlesztő bizottság a megyeház kistermében ülést tart. A székely kormánybiztos Parajd felől érkezik, hol Damokos Andor dr. vármegyénk alispánja fogadja s Korondot és általában a Sóvidéket meg szemléli. Szerdán (13-án) d. e. a közigazgatási bizottság tartja meg havi rendes ülését. Csütörtökön pedig Homoród-fürdő felé veszi útját a székely kormánybiztos.

— **Változások a róm. kath. papok körében.** Retteg József plebános Atyha községből — hol általános tisztelő- és szeretetben állott — Kézdi-Esztelnekre, az ottani tekintélyes plebániára helyeztetett át, míg helyébe atyhai plebánosnak Fuchs Gusztáv brassói, Bözödjfaluba szintén plebánosnak Lajos Balázs gyergyóditrói segédlelkész nevezetett ki. Az új misés áldozó papok közül Hadnagy János bogárfalvi lakos Csikszent-Simon—Csatószege és Szabó Dénes pálfalvi lakos Gyergyó-Remetére segédlelkésznek küldettek.

— **Áthelyezés.** Az igazságügyi miniszter Vértán Sándor homoródokládi kir. járásbíró az erzsébetvárosi kir. törvényszékhez helyezte át. Ugy a járásbíró körében, mint a vidéken sajnálják a pontos, lelkiismeretes és széleskörű tudással megáldott derék járásbíró távozását.

— **Eljegyzés.** Spaller Annuska csikdánfalvi tanítónőt, Spaller József helybeli szakiskolai tanár leányát városunkban e hó 4-én eljegyezte Sártois Kálmán kir. vasgyári segédmérnök Vajdahunyadról.

— **Városunk képviselőtestülete szenterzsébeti Szakáts Zoltán polgármester elnöke alatt e hó 4-én d. u. 3 órakor tartotta meg III. rendes közgyűlését, melyen mintegy negyven képviselő volt jelen. A jegyzőkönyvet László Albert tanácsjegyző vezette. Az elnöki megnyitó után Keszler János és Gyertyánffy Gébor interpellációt terjesztettek elé. Keszler a városi hordályszabályrendelet hiányát s annak mizeriáit fejtegette. A polgármester figyelmét felhívta a vasuti állomásnál állandóan ólálkodó piszkos, undort keltő, megbízhatatlan szombatfalvi czigányokra, kik az érkező utasok podgyásait szokták városunkba szállítani. Gyertyánffy pedig a Kossuth-utca piacfelőli részén esténként összecsoportosuló katonák- és kocsisokra hívta fel a figyelmet, a kik a sétáló közönséget valósággal kiszorítják az aszfaltról. A polgármester sürgős intézkedést ígérő választat tudomásul vették, ugyszintén az ezután felolvasott polgármesteri félévi jelentést is. Helyesbítvén az 1900. évi gyámpénztári mérleget elfogadták a városi közalap-, a nyugdíj-, köveztvám-, szegény-, építkezési és járda-alapok 1901. évi zárszámadásait. Egy állami gyermekmenhelynek városunkban lendő felállítását kérelmezik a belügyminisztertől és e célra 2 hold területet a város tulajdonából felajánlanak. Végül Szakáts polgármesternek 2 heti, Soó Rezső dr. tisztí-ügyésznek 3 heti, László Albert jegyző részére 15 napi és Simó Mátyás adóhivatali főnöknek 6 heti szabadságot engedélyeztek.**

— **Anyakönyvvezetői kinevezés.** A belügyminiszterium ideiglenes vezetésével megbízott miniszterelnök vármegyénk szenttamási anyakönyvi kerületébe Lakatos Lőrincz községi pénztárnokot — a születési és halotti anyakönyvek vezetésére szorító hatáskörrel — anyakönyves helyettesnek nevezte ki.

— **Egy érdemes ember.** Sándor János székelykeresztúri unitár. gimnasiunai igazgató töltötte be tanársága harmincz és igazgatóságának huszonöt évét. Ebből az alkalmából az Unitárius Közlöny arcképét közölvén, igen melegen emlékezik meg Sándor Jánosról, ki a meglelt ember nyugodt kedélyével s a tanítás iránt veleszületett szeretettel lépett tanári pályára. Aki soha sem látszott többnek, mint a mennyi volt, soha sem tett kevesebbet, mint a mennyt egy hivatásának élő embertől

várni lehetett. Papi pályára készült, de már 1867-ben az E. K. T. kiküldötte Keresztúrra gymn. köztanítónak. 1871-ben külföldi egyetemekre ment. 1872-ben tanára és 1877-ben igazgatója lett a székelykeresztúri gymnasiumnak. Tehát 25 évig vezette a székely unitáriusság szemefényét: a keresztúri gymnasiumot. Részünkről is őszintén óhajtkjuk, hogy Sándor János még sokáig igazgassa a keresztúri gymnasiumot, de addig minden bizonytal, a míg megvalósul régi vágya: a VI. osztály!

— **A városi vadász urak figyelmébe.** A mult vadászati szezon alatt tapasztalván, hogy a gazdátlanul kint csatangoló kopók nagy mértékben pusztítják a városi határnak különben is gyenge vadállományát és legalább is két tuczet azoknak a száma, kik engedély és beleegyezés nélkül folyton zaklatják a határt, mindenkinek tudomására hozom, hogy vadászhatási jogot — a foglyászat kivételével — senkinek sem engedélyezek. Ezt kívánja nemcsak a város anyagi, de a drágán megfizetett vadászati passzió érdeke is. Majd hó lehulltával az évad 3 utolsó hónapjában szerencsém lesz egy-egy együttes vadászatot tartani, melynek napját hirtapilag közlöm. Székely-Udvarhely, 1902. aug. 10. Tisztelettel: Embery Árpád, mint a városi vadászterület bérlője.

— **Benedek Elek elcsapták,** önkényűleg levették nevét a „Magyarság“ cz. napilapról, mely a székely érdekek védelmét tűzte feladatául. S ugyanakkor munkatársait is minden felmondás és végkielégítés nélkül elcsapták. Benedek Elek jelenleg a terhes szerkesztői munka és az utóbbi hetek izgalmai következtében beteg s vármegyénk Kisbaczon községében, szülőfalujában tartózkodik. Innen a fővárosi lapokban nyilatkozik, s elmondja, hogy kezében van Gondos Sándornak, a Magyarság volt helmunkatársának Györfly Gyula orsz. képviselőhöz, a lap egyik alapítójához intézett levele, melyben többek között Gondos ezeket írja: „Ügyes gazemberekkel, aminő én is vagyok, (már t. i. Gondos Sándor) lehet pénzt szerezni, de becsületet marhákkal (ez t. i. Benedek Elek és munkatársai) nem.“ Ezután Gondos tanácsot ad Györfly Gyulának, miként bujhatik ki a Benedek által a lap megmentése végett elvállalt váltókötelezettség alól. Végül pedig Gondos megfenyegeti Györflyt, hogy ha tanácsát nem követi: rémes bosszút áll rajta s bűnvádi feljelentést tesz ellene. Gondos ellen e miatt megtették a bűnfenyítő följelentést. Ezeket közölte Benedek Györflyvel, ki maga is felháborodott az általa tényleg megkapott levél tartalmán. Julius végével Benedek elcsapta Gondost Györfly tudtával és jelenlétében s mi történt augusztus 5-én? . . . Györfly Gyula elcsapta az egész szerkesztőséget Benedek Elek felőlös szerkesztővel együtt . . . csak éppen Gondost tartotta meg a kiadóhivatal vezetőjének. Az egész ügyet újságírói testület elé fogja Benedek terjeszteni. — Bárhogyan is álljon a dolog, nem tudjuk eléggé helyteleníteni, hogy a székely becsületet védelmező s székely ügyekkel foglalkozó újsághoz ilyen országos botrány szégyene tapadt, melyet lemosni most már aligha sikerül.

— **Halálozás.** Szeitz Margit felsősófalvi áll. tanítónőt pótolhatatlan vesztés érte. Édesanyja: özv. Szeitz Lajosné Balázs Berta e hó 5-én, életének 47. évében elhalt Felsősófalván. Temetése 7-én volt általános részvét mellett.

— **A Magyar Földhitelintézet emlékiratáról,** melyet a magyar kormányhoz terjesztett s melyet a „Székely-Udvarhely“-ben szóról-szóra közöltünk — a kolozsvári „Ujság“ című napilap e hó 6-iki számában vezércikkelyt közöl. Ismeretvén a memorandumot nagyjában, többek között így reménykedik: „Tekintve, hogy olyan előkelő helyről történt a kezdeményezés, tán nem fog eredmény nélkül járni.“ Folytatólag pedig ezeket mondja: „Mindenestre kívánatos, hogy mielőbb megoldódjék a kérdés, melytől gazdáink sorsa függ. Mert hiába hozunk új rendet majd akkor, mikor a magyar föld idegen kézre jut és megfogyva bár, de törve nem, keressük idegen hazában a boldogulás útját. A kívándorlás elleni akció bizonyára innen indulhatna ki legézszerűbben. Vissza kell állítani a kisbirtokosság vagyoni rendezettségét, a magyar „parasztoknak“ meg kell adni a megélhetés tisztességes módját, habár az állam részéről áldozatok árán is. Most mikor Beksics Gusztáv hosszabb fejtegetéseket elmélkedik erről, a mi az erdélyi magyarságot megtarthatja még a nemzetnek; most mikor Tusnádon kongresszust rendeznek a székely ügyek, székely bajok megbeszélésére, a legnagyobb figyelemre méltó a Földhitelintézet memoranduma.“ Igen örvendünk, hogy

az Ujság is sikra száll a székely mentés valódi módja mellett és helyes felfogásával igazolja a „Székely-Udvarhely“ hasábjain oly sokszor hangoztatott irányelvünket. Új bank felállítása, új költség. De ha ez nem volna is, a Magyar Földhitelintézetet kívül úgy sem nyújthat egyetlen intézmény sem 5 százalékos tőke- és kamat-törlesztéses kölcsönt, mert bármennyire kedvezményezett zálogleveleket bocsássonak is ki — a levonás nélküli tiszta készpénzt nem adhatják a kölcsönvevőnek. Ezt csakis a Magyar Földhitelintézet teheti sok éven át szerzett messzenyuló összeköttetései révén és szolid alapokra helyezett berendezkedési folytán. A józan okosság tehát azt követeli, hogy ha segíteni akarunk a népen — segítségünk a legmegbízhatóbb és előnyösebb mód! . . . Hosszas okoskodás nem segít!

— **A kartársak bucsuja vezérüktől.** A kegyelet-, a baráti őszinte szeretetnek és együvé tartozandóságnak igen szép tanujelét adta Ráduly Sándor lövétei jegyző megrendítő hirtelen halála alkalmából a vármegyei jegyzők egyesülete nevében Gálffy István fenyédi körjegyző, akit újabban ép a haláleset napján választottak elnöküknek jegyzőink s akinek ebéli tisztében első funkciója is oly szomorú kötelességet juttatott, hogy az egyesület agilis vezetőjét kellett elparentálja. Jól felfogott és érthetően kifejtett beszédében a gyászoló közönséghez és barátaihoz így szólott: „A lövétei öreg templom bús-harangja bánatában elnémult. E nagyközség minta-jegyzőjétől, egy tisztelőre méltó, terjedelmes család önfeláldozó fejétől, puritán jellemű, ritka jó lelkű barátunktól, feledhetetlen vezérüktől búcsuzunk. . . A kies Homoródtól el a Nagy-Küküllő- és Nyikóig fájdalommal teljes sohajtás hatja át szívünket: meghalt Ráduly Sándor, az igazi közbecsülésben élt munkás jegyző. Elragadta a kerülhetetlen halál, elvitte szeretettel köréből őt, kit mindenki tisztelt s aki mindenkiel jót tett. Azt a nemes emberbarátot, aki legnagyobb ellenségének is egyetlen engesztelő szavára képes volt békejebbot nyújtani; feledte a feledhetlent, aki mindig a közjóért küzdött teljes önzetlenséggel s kit a küzdelem fáradalmi soha sem lankasztottak, de sőt újabb és újabb küzdelmekre hevitettek . . . Elvesztettük tehát benne jegyzői karunk diszét, e nagyközség büszkeségét és egy nemes székely család összes reményeit! A jó katona harcztéri elesét hősi halálnak írja a történelem . . . A jó javára munkáló útjában — az élet harcztérén — felhőtlen égből lesújtó villámsapásként következett be feledhetlen jó barátunk megrendítő halála. Tehát hősi halállal, tüneményszerűen szállt el körünkől e drága lélek, fel a magas egzekbe, hogy a felhők felett, csillagok milliárdja közül csendes szellők szárnyán továbbra is felettünk lebegve: tette és munkára buzdítson s koronkint számon kérje hívfáradásainkat. Lebegj, ragyogj, tündökölj hat drága jó lélek égi szelleme továbbra is felettünk. Emléked élni fog a hálás utókor és e nemes község minden lakója szívében s mi az igazi baráti szív valódi keserű érzésével siratunk meg Téged és dicső emlékedet átadjuk a nyomunkba lépő nemzedeknek . . . Te nemesen és dicsőn munkálkodál! Isten veled! Legyen álmód csendes és nyugalmad édes!“

— **Czáfolat.** Egyes fővárosi és vidéki lapokban is a július 31-én Fehéregyházán megtartott hazafias ünnepélyről tévedésen alapuló hírek jelentek meg, melyeket — tekintve, hogy a „N.-K.“ felelős szerkesztőjének személye is érdekelte van benne — szükségesnek tartunk megczafolni. A nevezett lapok ugyanis közlik, hogy Gyöngyössy István, mint a magyar polgári kör elnöke a segesvári Petőfi-szobornál emelkedett hangú beszédet tartott, továbbá hogy az egyetemi ifjuság kiküldötte beszédet intézett volna a közönséghez. A segesvári Petőfi-szobornál semmiféle ünnepély nem volt a fehéregyházi ünnepélyt megelőzőleg. Gyöngyössy István beszédet nem tartott, mivel Szováta-fürdőn üdült, de a körnek nem is elnöke, mert ezen tisztelőbeli állástól már félévvel ezelőtt, megvált. A budapesti egyetemi ifjuságot hivatalosan senki sem képviselte; közülök képviselői minőségben jelen sem volt senki. Ezen helytelen

és téves tud. közönség a tokában. A hogy megb. seket, mer. lapok repu.

ma (vasár. ben műsor. rendez sze. A műsor. ezek közül. lesz. Műsor. dete d. u.

— A tók tegnap. pest-szálló. emlék és (

— F számtalan. Petőfi sirj. tisztázása. senki sem. lent meg. vele, mely. mely nem. kely-Keres. években s. Lázár Má. Petőfi ké. Ujszékely. varon lev. maguk is. rabontja j. mig egyik. tallóban. találta a. a vendég. hogy Pet. Lázár Má. lottat elte. ottléte id. kis asztal. Csak az. mért nem. tudtára. is élt s n. lazas i.

A napokb. intézet tu. czomb-. koponyac. László ho. közölt. A. vették.

— H kezdő sor. egyházkö. évben eg. tett, mely. hangzásu. helyébe. áldozato. kat a hiv. dozatkéss. ségére s. ronára. gyűjtelek. adomány. tisztelőt. kat 1902. ság ünne. és alkalm.

mond, Sándor. beli lelki. agendát. lelkes. vacsorai. isteni ti. den rés. hok azo. 17-ig P. be. Min. ki, ez i. azoknak.

— székely.

és téves tud. közönség a tokában. A hogy megb. seket, mer. lapok repu.

ma (vasár. ben műsor. rendez sze. A műsor. ezek közül. lesz. Műsor. dete d. u.

— A tók tegnap. pest-szálló. emlék és (

— F számtalan. Petőfi sirj. tisztázása. senki sem. lent meg. vele, mely. mely nem. kely-Keres. években s. Lázár Má. Petőfi ké. Ujszékely. varon lev. maguk is. rabontja j. mig egyik. tallóban. találta a. a vendég. hogy Pet. Lázár Má. lottat elte. ottléte id. kis asztal. Csak az. mért nem. tudtára. is élt s n. lazas i.

A napokb. intézet tu. czomb-. koponyac. László ho. közölt. A. vették.

— H kezdő sor. egyházkö. évben eg. tett, mely. hangzásu. helyébe. áldozato. kat a hiv. dozatkéss. ségére s. ronára. gyűjtelek. adomány. tisztelőt. kat 1902. ság ünne. és alkalm.

mond, Sándor. beli lelki. agendát. lelkes. vacsorai. isteni ti. den rés. hok azo. 17-ig P. be. Min. ki, ez i. azoknak.

— székely.

és téves tud. közönség a tokában. A hogy megb. seket, mer. lapok repu.

ma (vasár. ben műsor. rendez sze. A műsor. ezek közül. lesz. Műsor. dete d. u.

— A tók tegnap. pest-szálló. emlék és (

— F számtalan. Petőfi sirj. tisztázása. senki sem. lent meg. vele, mely. mely nem. kely-Keres. években s. Lázár Má. Petőfi ké. Ujszékely. varon lev. maguk is. rabontja j. mig egyik. tallóban. találta a. a vendég. hogy Pet. Lázár Má. lottat elte. ottléte id. kis asztal. Csak az. mért nem. tudtára. is élt s n. lazas i.

A napokb. intézet tu. czomb-. koponyac. László ho. közölt. A. vették.

— H kezdő sor. egyházkö. évben eg. tett, mely. hangzásu. helyébe. áldozato. kat a hiv. dozatkéss. ségére s. ronára. gyűjtelek. adomány. tisztelőt. kat 1902. ság ünne. és alkalm.

mond, Sándor. beli lelki. agendát. lelkes. vacsorai. isteni ti. den rés. hok azo. 17-ig P. be. Min. ki, ez i. azoknak.

— székely.

és téves tudósítás következménye képen a nagyközönség a legrosszabb információknak van birtokában. Ajánljuk igen tisztelt lapíróinknak, hogy megbízhatóbb források után adjanak közléseket, mert az ilyen fajta álhírek még a vidéki lapok reputációját is veszélyeztetik.

— **A székelykeresztúri műkedvelő társulat** ma (vasárnap) a Korona-vendéglő kerthelyiségében műsorral egybekötött nyári táncmulatságot rendez személyenként 80 fillér belépti díj mellett. A műsorpontok mindenike után egy-egy tánc s ezek közül egyik állandóan a gyermekek tánca lesz. Műsor után pedig a tánc reggelig tart. Kezdeté d. u. 5 órakor.

— **Az udvarhelyvármegyei egyetemi hallgatók** tegnap este tartották meg estélyüket a Budapest-szálló disztermében az agyagfalvi székelyemlék és Orbán Balázs szobra javára.

— **Petőfi sírja.** A hazafias kegyelet már számtalanszor bolygatta azt a kérdést, hol van Petőfi sírja? Egész irodalom tamadt e kérdés tisztázása céljából, de határozott feleletet meg senki sem adhatott rá. Egyik fővárosi lapban jelent meg Szegedről keletve Gömör Ferenccel levele, mely határozottan tudatni véli Petőfi sírját, mely nem a segesvári csatamezőn, hanem Székely-Keresztúron volna. Ugyanis levélíró a 70-es években szintén Székely-Keresztúron volt, hol neki Lázár Márton szálló tulajdonos beszélt, hogy Petőfi két bajtársával a segesvári csata napján Ujszékely felől jöve vendéglőjébe szált s az udvaron levő hátulsó istállóba lovaikat bekötötték. Ők maguk is az istállóban időztek. Másnap reggel a darabontja jelenti, hogy két honvéd a 3 lovat eltűnt, míg egyik honvéd, aki tiszt volt, halva fekszik az istállóban. Lázár Márton oda sietett és tényleg halva találta a honvéd tisztet s e halott Petőfi volt. Mint a vendéglős mondta — már előző napon látta, hogy Petőfi rosszul nézett ki. A levél szerint Lázár Márton a kertben sírt ásott s ott a halottat eltemették. A sírhelyet, mely felett levélíró ottléte idején egy kis lugas emelkedett, közepén kis asztallal, a vendéglős maga mutatta meg neki. Csak az a furcsa a dologban, hogy a levélíró mért nem adta a 70-es években az illetékesek tudtára a hallottakat, mikor meg Lázár Márton is élt s mint ő írja — az egész ország láza s így egy kézzel kereste Petőfi sírját!...

A napokban Bálint Dánielt, a keresztúri temetkezési intézet tulajdonosa ásatást eszközölt s egy hullacomb-, és lábszár-, valamint medence- és koponyacsontjait megtalálták s azokról Székely László honvéd százados fénykép-felvételeket eszközölt. A csontokat a község házában őrizet alá vették.

— **Harang- és toronyszentelési ünnepély.** Következő sorokat vettük: A homoródvárosfalvi unitárius egyházközség régi tornya helyébe még az elmúlt évben egy teljesen czinos és szép tornyot épített, melybe legújabb szerkezetű egészen összeálló hangzású két új harangot vett szintén a régiek helyébe. Ugy a sok fáradságot, munkát és tetemes áldozatot igénylő tornyot, mint a drága harangokat a hívek buzgósága és határt nem ismerő áldozatkészsége hozta létre s állította Isten dicsőségére s a vallásos szívek örömére. A 14000 koronára felmenő összegből mintegy 400 K volt gyűjtélék, melyet a vármegye területén egyesek adományoztak. A már majdnem egy év óta Isten tiszteletére használatban levő tornyot és harangokat 1902. év aug. hó 24-én kívánja az egyházközség ünnepélyesen felszentelni. Ez alkalommal imát és alkalmi beszédet Pál Ferenc h.-oklándi lelkész mond, a szentelési ünnepi beszédet Kisgyörgy Sándor esperes-lelkész tartja, Péter Sándor helybeli lelkész a torony építéséről olvas fel, urvacsorai agendát pedig Demeter Dénes h.-karacsonfalvi lelkész tart, ki az ilyen alkalommal szokásos urvacsorai kenyeret és bort is kiosztja. Az ünnepélyes isteni tisztelet végeztével közebed lesz. A közebeden résztvenni szándékozók e helyen felkeretnek, hok azon való részvételüket legkésőbb augusztus 17-ig Péter Sándor helybeli lelkészhez jelentsék be. Minthogy külön meghívók nem bocsátatnak ki, ez itteni közlemény szolgáljon meghívóul mindazoknak, kik az ünnepélyen megjelenni óhajtanak.

— **A székely vasutak építése.** A tervezett székely-körvasut előmunkálatait már megkezdték.

A munkálatok a szászrégen-déai szakasznál indultak meg legelőbb és oly mérvben haladnak előre, hogy a nagy mezei munka végeztével már hozzáfoghatnak a tulajdonképeni építési munkálatokhoz.

— **A Szejké-fürdő „Csodabogár”-a.** Említettük volt, hogy a Szejké-fürdő vendégeiből alakult műkedvelő társaság által helyi szerzőtől „Csodabogár” czímmel mult vasárnap egy 2 felvonásos színjáték kerül előadásra. Az előadás igen szép pártolás mellett megtörtént s a szereplők jól megállták helyüket. A játékok közül természetesen Baló Anna színművésznő volt a babér, kinek igen szép virágcsokorral hálálták meg sok fáradságát, melyet az előadás sikere érdekében kifejtett. A darabról annyit el kell ismerjünk, hogy az valóban „Csodabogár” volt. Előadás után világos virradtig tánczolt az ifjuság. Az összes bevétel meghaladta a 120 koronát s ebből mintegy 7 (mondva is hét) korona maradt a Szejké-fürdő szepítési céljára. Felülfizettek: Zeyk István 12 K, Szöllösi Sámuel 10 K, Schuller Hanz 2 K 40 f, Varga József és Szakáts Károly 2—2 K, Piskóti Borcsa 1 K 40 f, Ugron Lázárné 1 K 20 f, Hein Pál 80 f, Orincsay Endre, Schuller Viktor és Nagy Gyárfás 60—60 fillért. Fogadják a rendezőség hálás köszönetét e helyen is.

— **A helybeli kir. főreáliskola** pótlóképzésének határidejét Kuncz Elek kir. tankerületi főigazgató folyó évi szeptember 6-ikára tűzte ki.

— **Közgyűlés.** A volt felsőfehérmegyei nemesi árvaalap jogosultjai folyó hó 4-én Segesvárt a vármegyeháza kistermében közgyűlést tartottak, melynek tárgya az elhalt Galambfalvi György helyébe új kezelő bizottsági tag választása volt. Az ülésen Somogyi István elnökléte alatt résztvettek: Lendvay Sándor, Somogyi Lajos, Somogyi Albert, Pállos József, Nagy István és Mihály Bertalan, mint az alapító tagok leszármazottjai. A gyűlés az elhalt kezelő bizottsági tag helyébe egyhangulag Somogyi Albert héjjasfalvi birtokost választotta meg.

— **Az amerikai magyar egyesületek** részére alapított iobogónak Amerikába való vitelére alakított küldöttség augusztus hó 17-én indul utnak Budapestről. Hogy ezen küldöttség számbeli nagyságával is minel imponálóbb legyen, a nemzeti szövetség a törvényhatóságokhoz felhívást intézett a célból, hogy a küldöttségben részt venni óhajtok csatlakozásukat a szövetségnek jelentsék be. A küldöttség szeptember hó 1-én érkezik New-Yorkba. Az utazási költség 1500 korona.

— **Asszonyok keze** hányzor csábítja el belső harcainkat. Magyarország történetében van rá példa, hogy női kez egy korszak szenvedéseit hegesztette be. Egy nő és egy gyermek a trónon, villongások, felkelések, csaták, gyűlölségek után és mégis lecsendesedik az ország. Pozsonyban és Bécsben ott áll a szobra. Bécsben szemben a várpalotával, a műtörténelmi nagy muzeum előtt, körülveve gyönyörű lovas generálisokkal, ércparipákkal. És ott ülve, nézve a szobrot, el-elgondoljuk: Felséges szép királyné, ha neked csak ezek a generálisaid lettek volna, a kiket itt érezbe öntve trónod körül felállítottak és sehol sem lettek volna a magyarok, a kiket a te életedből szépen elsikkasztottak, aligha állna itt a szobrod. És ott ül Pozsonyban fehér márvány ménen, két jó kurucz között, elnézve át a Dunán, végig a sikságon, a hol két fátyolba szegi a rónaságot a távol, elnéz abba az országba, melynek derék népe 60.000 harcost ontott az ő trónja védelmére. E szép királyasszony történetéről és a pragmatica sanctióról szól a Nagy Képes Világtörténet legújabb 167. füzeté.

— **Nagyküüllő megye segéd-tisztviselőinek mozgalma.** E vármegye segéd és kezelő személyzete részben a nem regen Heves- és Marostordavármegyék kívánóságait támogatva — a fizetési viszonyok méltányos rendezése végett mozgalmat támasztott és kinyomatott memorandumat közölte mind a 63 vármegye hason tisztviselőivel. Ezen memorandum egyes szerkesztésű több pontjában öleli fel a sanyaru helyzetben levő közigazgatási segéd tisztviselők bajait s megállapítja azon módokat, melyeknek keresztülvitelével a hasonrangu állami tisztviselőkkel egyenlő fizetésbe jutnának.

Csarnok.

Mi a spiritizmus?

(1-ső folytatás.)

Azt irtam e közleményem elején, hogy: „Isteni kegyadomány”.

Avagy nem isteni kegyadomány-e az, hogy e földön volt és elhalt kedves szülőink, testvéreink, gyermekeink vagy más kedveseink szellemével — vagy ha inkább úgy akarjuk nevezni — lelkeivel, kik már a tulvilágon folytatják életüket, s kik a mi gyenge látóképességeinkkel bár láthatatlanul gyakran körünkben is vannak, sőt némely esetekben még általunk láthatólag is megjelenhetnek, beszélhetnek mivelünk, még e földi testben élőkkel; nem nagy kegyadomány-e az, ha velünk és mi velük értekezhetünk, tőlük utasításokat, oktatásokat nyerhetünk s megbizonyosodhatunk afelől, hogy a vallásainkban tanúsított tulvilág valóban létezik, a nagy világegyetem fölött egy főnvalóság van, ki alkotta az összmindenséget, fenntartja, gondozza azt, aki mindenható, mindent megtehető vég nélküli hatalom: az Isten, Deus, Gott, Allah, Devla, Damiozo stb., már ki-ki a mily nyelven nevezi Őt, a mindenség Urát!

Kedves olvasó! Ha eddig elolvastad ezen fejtegetést, vajjon kineveted-e te is ennek tartalmát?

Mert vannak embertársaink között még sokan, akik kinevetik s kigunyolják azokat, akik hinni hajlandók vagy hisznek ilyen állításokat és makacsul tagadják azoknak lehetőségét. Azt mondják, hogy ha van Isten, miért nem mutatja magát? hisz még nem látta őt soha senki. Ha van lélek, milyen az, hogy nézhet ki, mivel él, hol lakik; hisz a más világról, — ha van az — még soha sem jött vissza senki.

Igy s ehez hasonló módon érvelnek és czáfolnak a tagadók.

Oh, rövidlátók ezek! Ahelyett, hogy keresnének, kutatnák, tanulmányoznák az igazságot, mely keblükben néha mégis megszólal, belenyugosznak abba, hogy az ember is csak állat, egyszer vége lesz, mint annak, vége van örökre s feloszlik, mint egyéb akármí.

Rövid látók! Feledik, hogy Isten az egyedüli legtisztább lélek s a testi halál után is lélek marad és láthatatlan a mi anyagias testi szemeinkkel.

A chinai császárt, az orosz czárt, török szultánt stb. vajjon látták-e mind e tagadók? de azért mindezek vannak.

A hidegség, a melegség, hőség, a hang, a táviró és távbeszélő, folyam, az erő stb. láthatók-e? s pedig mind tudjuk, hogy vannak. Az ilyen tagadók szolgáltatják aztán az e földi öngyilkosok és gonosztevők s a tulvilági hosszas, évszázadokig kinlódó szenvedők nagy számát. Itt a földön nem hisznek, nem szeretnek tisztán, hát hogy is remélhessenek?

A spiritizma tan nem kívánja, hogy pusztá szóra vagy olvasásra higgyen senki, hanem fölhívja a meggyőződési akarókat, hogy mindenki igyekezzék személyes, tapasztalati módon, csaknem kézzel fogható, szemmel látható, füllel hallható meggyőződést szerezni, amit minden rendszeresen szervezett és szabály szerint kíséreltező Spiritizma kör ülésén megszerezhet, ha akar.

Mielőtt ily körök rövid ismertetéséhez kezdenék, lássuk előbb, hogy mikor s hol kezdődött a spiritizmus? Kik hívői, kutatói nevesebb s híresebb embertársaink közül?

Már a legrégebbi korban, még Jézus Krisztus születése előtti időkben fordultak elő a spiritizmussal összefüggő s ahhoz hasonló események, de az akkori emberi műveltség azokat csodáknak tartotta. Jézus születése körül s az után gyakoribb lett ezen csodák száma s később már a tudósok, bölcsek és irástudók keresetforrásává lett és az emberiség köztudásává lenni ezek nem engedték. Bűbájos, jós, ördögös, varázsló, boszorkány, ku-

ruzló, szemfényvesztő elnevezés alatt a régebbi irásokban és könyvekben gyakran fordulnak elő.

Gondoljunk csak iskolai tanulmányainkra: Mózes a csipkebokorban, Mózes vizet fakaszt a sziklából, átvezeti népét a Vöröstengeren, a Sinai hegyen a tizparancsolatot átveszi; Éliás prófétát madarak etetik; a híres „Mene Thekel Upharsin” szavak többek szeme láttára tüzes kézzel iratott a falra és Babylon elpusztulását jelenték, Nabukodonozor által a tűzhalálra ítélt s tüzes kemenczébe vetett három ifju el nem égése. Jézus korából számos csodaeseményt jegyezett föl az újtestamentumi biblia és azutánról sokat maga a történelem is. Hát az a sok u. n. tündérmese stb. stb. Mind ide vonatkozó törvényeken alapulnak.

A mult és jelen között nem szakadt meg az összefüggés.

A népvándorlások, pusztító, irtó háborúk korában, a mikor még az akkor létezett civilizációt is ugyiszólva vérbe fulasztották, nem volt idő nyugodt megfigyelésekre. Az angol és a francia királyok kézfeltevésével eszközlött gyógyításai történelmileg vannak feljegyezve.

A középkort követő századok fejlődései következtében — és mert a sajtó sem állott mai fejlettségi fokán, az emberek nem értek rá minden spiritista vonatkozású esemény feljegyzésére. A jelenségek azonban nem szüntek meg hol itt, hol amott mutatkozni, de az emberek a nevezetes találmányok, rohamos fejlődés, az anvagi jólét által lévén elfoglalva, nem sokat figyeltek az ily eseményekre, annál inkább nem, mert megmagyarázni úgy sem bírták.

Folyt. köv.)

Közgazdaság.

Az udvarhelyvármegyei gazdasági egyesület f. évi szeptember hó 30-án Székelyudvarhelyt a baromvásártéren üszökiállítást rendez. A kiállító nagyobb birtokosok tenyésztésre kiválóan alkalmasnak ítélt üszöik után diszoklevelet, a kisbirtokosok pénzjutalmat nyernek. Az üszökiállítással kapcsolatosan gépkiallítás és ekeverseny is tartatik, a melyre a gépgvárosok, illetve kereskedők figyelmét jó eleve felhívjuk. Kiállításra kerülnek a kiscgazda igényeinek megfelelő gépek, ekék, boronák, egyszerű sorvető és kapálók, szecsakavágók, darálók, konkolyozók. A kiállító diszoklevéllel jutalmaztatnak. Mindennemű bejelentés az egyesület titkáranál: Hlatky Miklós reáliskolait anárnál eszközözlendő.

Az Országos Gazdasági Munkás- és Cseléd-pénztár ügyében Darányi földmívelésügyi miniszter a főispánokhoz felhívást intézett, hogy a vármegyei és községi tisztviselőket értekezletre hívják össze, a melynek célja egyfelől az intézmény részletes és beható ismertetése, másfelől a gazdasági egyesületekkel egyetértésben azon módokat megbeszélése, a melyek révén az intézményt a néppel meglehetően ismertetni és annak érdeklődését fel lehet kelteni. A tisztviselő értekezletek után a járási főszolgabírák s a községi jegyzők minden községben össze fogják hívni az összes gazdákat és munkásokat és velük a segélypénztár intézményét részletesen megismertetik. A közigazgatási tényezők ily nagy arányú tevékenysége a községbeli értelmiség támogatásával bizonyára meghozza Darányi miniszter akciójának a kívánatos sikert.

Törvényszék.

Bűnügyi tárgyalások. A helybeli kir. járásbíróság bűnügyi osztályánál e hó 7-én és 8-án a következő ügyek nyertek ítéletes elintézt: Ifj.

Szász Jánosné szül. Tófalvi Rebi korondi lakos sikkasztás vétségeért 20 K behajthatatlanság esetén 2 napi elzárásra átváltoztatható pénzbírságra; Mihály György és Csáki István bögözi lakosok lopás vétségeért 1—1 napi fogházra; Balázs K. István szentegyházsolárhalmi lakos lopás vétségeért 5 napi fogházra és Mihálykó András orozsahgyi lakos közcsend elleni kihágásért 1 napi elzárásra és 10 K pénzbüntetésre ítéltetett.

Közönség-köréből.*

Néhány őszinte szó vidéki kereskedelmünkről.

Székely-Udvarhely, aug. hó.

Tekintetes Szerkesztő ur!

Ismerve becses lapjának a „Székely-Udvarhely”-nek a közérdek iránti meleg szeretetét s különösen helyi közgazdasági bajaink javítására törekvő nemes intencióját, engedje meg, hogy néhány őszinte szót én is elmondhassak e czélból. A legutóbbi kereskedelmi csödetes alkalmából, mely városunkban történt — egyesek úgy vélekedtek, mintha nekem is részem lenne az illető anyagi tönkrejutásában. Erre nézve csak annyit kívánok megjegyezni, hogy lelkiismeretem teljesen tiszta s így mentegetőzésre nincs okom. E helyett reá akarok mutatni azokra az áldatlan állapotokra, melyek a tisztességes kereskedők kárát és a nagyobb kereskedések veszteségeit okozták úgy helyben, mint az egész ország sok helyén, de különösen a Székelyföldön.

Egyes helyeken vannak olyan „kereskedő”-nek nevezett urak is, a kiknek szakismeretük abból áll, hogy volt főnökeiknél több éven át házi-szolgai teendőket végeztek, no meg petroleumos hordók és liszteszsákok elhelyezésével foglalkoztak, sőt talán az alsófoku kereskedelmi iskolát is látogatták olykor-olykor. Ennél több ismeretkört — azt hiszik — kívánni sem lehet egy jól nevelt „kereskedő”-től. Az ilyen urak aztán sem szakbavágó munkát nem olvasnak, sem pedig társas összejöveteleik alkalmával önképzésükre nem törekednek. Ellenkezőleg kártya, bilyárd, pezsgő s több efféle költséges mulatságok élvezetében keresik és találják föl élet-tapasztalataikat. Így aztán nem lehet csodálkozni, ha alaptőke hiányában mindenfelé kapkodnak és — sajnos — nem ritkán az Abc-e összes betűit apránként cégtáblájukra törekednek festetni hecsületes keresztnévként helyett, a mit csakhamar csödbe-jutván, elveszítenek.

Ilyen és ehhez hasonló körülmények után lesznek sokan „üzlet-tulajdonos” urak az alábbi tervek és elvekkel:

Üzleti tőke 50, mond ötven koronától kezdve 4—5 ezer koronáig, mely a régebbi megállapodott üzletekhez mérten alig jöhet számba. A versenyt mégis felveszik. De mivel a márismert czégek mind elsőrendű házaktól és oly előnyösen s nagy mennyiségben vásárolnak, hogy a kisebbek jóval magasabb százalék mellett vehetnek — nevétséges erőlködés a másod-, sőt harmadrendű czégektől nyert árakkal amazokkal versenyezni.

Nem mondom, hogy kisebb rendű czégek egyáltalán sikeresen meg nem állhatnák helyüket, de ehhez kellő szakismeret és a beszerzési források felismerése, tudása elengedhetetlen szükséglet. Ez pedig — engedelmet kérek — nem abból áll, hogy bármelyik főnök ur: Triesztet, Hamburgot, Bordeauxot, Milánót és Fiumét mind Segesvárbán összpontosítsa.

Tényleges adataim vannak, hogy a legutóbbi december havában, midőn a liszt-árak tőzsdei és a malmok jegyzése szerint pl. csak egy számot említve (7-es) 26-20 korona volt, ezen lisztet detály árban Székelyudvarhelyt 24 fillérben árusították; azaz minden egyes kilóra 2-2 fillért, 1 papirzacskót, a kiszolgáló segéd fizetését, mig azt kimérte — reáfizették. Ha ezt egy olyan czég teszi, mely szükségletét közvetlen a malmoknál képes beszerezni és az árak emelkedése előtt kötése volt, érthető, sőt az a vevőközönségének előnyére helyesen cselekszik. Azonban azok, kik szükségletüket a fennebbi napi árakon kénytelenek beszerezni, semmi szín alatt sem engedhetnek meg maguknak hasonló fényűzéseket, mert — a mint megtörtént — egy kocsi lisztre könnyen reáfizetnek 2—300 koronát. Ezt pedig a nagyközönség sem kívánja, sem megfizetni nem hajlandó

* Az e rovatban megjelent közleményeket díjtalanul közöljük, de a felelősség a beküldőt terheli. Szerk.

pl. 10 kiló lisztnél 2 fillerre élesztő, 1 kgr. cukor s 2 koronára vásárolt egyéb apróságoknál — mint ahogyan egyes „kereskedő” urak spekulálnak. A miből tehát tisztességes polgári hasznuk fejében 22 fillért kellene nyerjenek régebbi árak szerint — épen arra fizetnek reá ugyanannyit a lisztáraknál. Este pedig — különösen karácsoni és husvéti ünnepek előtt — a 150—600 koronás bevételek után, melynek kétharmada liszt, 15—30 koronát tisztán a nyers bevételre kell reáfizetni és egész napon át izzadott az összes személyzet a zsufolásig telve volt üzlet vásárló-közönségének pedans pontossággal való kiszolgálása végett.

Lehet-e csodálkozni ilyenformán azon, ha egy kereskedőnek amugyis csekélyke tőkéje rövid időn belül odavész, sőt a legtöbb esetben a jóhiszemű hitelezők is jelentékeny összegekig károsodnak; mert a végén sem pénz, sem posztó nem marad?

Nem nálunk, hol az egész országban a kereskedelem és ipar még — ugyiszólva — alig tekinthető valaminek, hanem nagyobb államokban s különösen Amerikában, hol a tőke teljes mértékben uralkodik — évtizedek előtt meggyőződtek az eszteleen versengések káros következményeiről. A petroleumot pl. a milliomos forrástulajdonosok — hogy a szállítási díjt is előnyükre fordíthassák — csöveken szállítva oly árban számíttva adták el, hogy sem a kezelési, sem befektetési tőkék — a miénkhez semmiképp sem hasonlítható — százaléka meg nem térülhetett. Sőt a tőkéből is évről-évre igen tekintélyes összeget kellett leírni. Czéljuk az volt, hogy kibőjtöljék egymást s a versenytársak nélkül maradó piacon egyedül uralják a helyzetet. Azonban végre is belátták meddő munkájukat, mert egy helyett kettő támadt újra és ha soká ily tart — teljes anyagi tönkrejutásukat eredményezte volna. E helyett hosszas tanácskozások után békés egyezséget létesítettek s megállapították a petroleum minimalis árát, melynél tisztességes polgári hasznuk maradt.

Tisztelettel meghajlok azon helybeli kereskedők előtt, akik az árak javítása érdekében mindent megtettek és azokat egyes czikkeknél el is érték, mert csakis ezen elvek mellett lehet tisztességes árakat lelkiismeretes árban kiszolgáltatni s a vevőközönség igényeit méltó képen kielégíteni.

Kovács István,
fűszer- és vaskereskedelm
ügynök.

Hivatalos rész.

Személy-jogi gyógyszerár felállítás. Csató Gábor Kis-Küküllővármegye alispánja 10485-902. alisp. sz. alatt pályázatot hirdet vármegyéje erzsébetvárosi járásába kebeleztet Balavásár községében a belügym. 20221 IV-6. sz. rendeletével engedélyezett gyógyszerár felállítására. Folyamodványok nevezett alispánhoz f. évi szept. 15-ig az 1883. évi 22370. sz. b. ü. m. körendelettel kiadott szabályrendelet értelmében felszerelve adhatók be. (11363-902. alisp. sz.)

Az utadó-lajstromok. Udvarhelyvármegye alispánjától. 11059-902. alisp. sz. Valamennyi községi előjáróságnak. Közhíré tétel végett értesítem, hogy a nagyüküllővármegyei utadó-lajstromok az illető községekben f. évi augusztus 1-től 15-ig tételnek közzszemlére. Székelyudvarhelyt, 1902. július 28. Alispán helyett: Gróf Lázár, főjegyző.

Felfogott állatok. Udvarhelyvármegye alispánjától. 9322., 11360., 11860-902. alisp. sz. Valamennyi község előjáróságának. Közhíré tétel végett értesítem, hogy Nagy-Solymos községben 2 drb 2—2 éves piros szőrű kanczacskó felfogva tartatik. Az egyiknek homlokán fehér jegy van. Lokod község 17 falusi havasi részén pedig az erdőörnél 8 nap óta 1 drb barnásszőrű (bal füle bántul bevágott) herélt ló van felfogva. Székelyudvarhelyen, 1902. aug. 2-án. Dr. Damokos, alispán.

Járványok. Udvarhelyvármegye alispánjától. 11289., 11304., 11341., 11420., 11461-902. alisp. sz. Székelyudvarhely város polgármesterének és valamennyi község előjáróságának. Közhíré tétel végett értesítem, hogy Bene község bivalállományában a bivalvész járványosan; Parajd község sertésállományában a sertésvész járványosan; Petek község bivalállományában a bivalvész szörvályosan; Homoródoklánd és Rava községek sertésállományaiban a sertésvész fellépett és az ezekre vonatkozó zárlatok elrendeltettek. Székelyudvarhelyt, 1902. aug. 2. Dr. Damokos, alispán.

Szerkesztői üzenetek.

"Az államsegély-kérvények felszerelése" czimvel a „Székely-Udvarhely” mult számában közölt cikkelyünk után — több oldalról valóságos levélzönnel árasztották el vármegyénk kir. tanfelügyelőségét, illetékes helyről vett felkérés folytán — miután a megkeresések ugyanez ügyre vonatkoznak — tudatjuk az érdeklődőkkel, hogy kérdéskérdéseikre a lapunk mai számában befejezést nyert cikkelyben teljes felvilágosítást nyújtunk. Együttal a magunk részéről készséggel jelezzük, hogy vármegyénk tanügyi dolgainak egyöntetű, szabályszerű rendezése és fenntartása érdekében — jövőre sem idegenkedünk az eddig is részünkről állandóan meghozott messzemenő áldozatoktól és e végből küldöttük meg a „Székely-Udvarhely” mult számát összes tanítóinknak — díjmentesen.

Apró hirdetések.

E rovatban minden szót 4 fillérért, vastagabb betűvel 8 fillérért közöl a kiadóhivatal.

FRISS FAGYLALT és legfinomabb cukor-rász-sütemények **Ernszt György cukrászatában** Székely-Udvarhelyt (Fötér, piacszor) kaphatók. Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesíttetnek.

Jó és olcsó asztali és csemegeborok Székely-Udvarhelyt Fernengel Gyulánál kaphatók.

REMEKIRÓK

KÉPES KÖNYVTÁRA

igen előnyös részletfizetésre kapható a „SZÉKELY-UDVARHELY” kiadóhivatalában.

Egy jó karban levő zongora Dályában TELEKY SÁMUEL tanitónál olcsó áron eladó.

LENGEREBLYÉK

legjobb minőségben kaphatók

— darabonként 4 K 40 fillérért —

Papp-Zakor Endre vas- és számkereskedésében Székely-Udvarhelyt.

Vadászati jog. Közhírré tételük, hogy Szentlélek és Bogárfalva községek vadászati joga **folyó évi augusztus hó 14-én** hasznosbérbe adatik. **Csomor Gábor**, körjegyző.

KÉPES LEVELEZŐ-LAPOK

nagy választékban úgy helybeli felvételek, mint a legszebb tájképek kaphatók a „SZÉKELY-UDVARHELY” kiadóhivatalában (Betegh Pál könyv- és papirkereskedésében Székely-Udvarhelyt.

Pérez-szekrényt — használt, de jó karban levőt — megvételre keresek. Czim e lap kiadóhivatalába.

Egy 3 éves nöstény kopó — jó kereső, hajtó és szöktető — olcsó áron eladó **Haurik Alfred** sörgyárosnál Székely-Udvarhelyt.

Egy korona!

Egy korona!

Féláron kaphatók

— mig a készlet tart —

TARCSAFALVI: TÖRT SUGARAK SZÉKELY HANGOK

czimü, vaskos verskötetei — melyeknek bolti ára eddig 2—2 korona volt — a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában (Betegh Pál könyv-, papir-, iró- és rajzkereskedése) Székely-Udvarhelyt.

KOCSIK

kiváló minőségben és olcsó áron állandóan kaphatók:

Albert Péter — kovácsmesternél — Székely-Udvarhelyt. Használt kocsikat becsért és kijavit. 6—52

Befőzésre

kajszin- és őszi barackok, paradicsom állandóan friss minőségben.

ZÖLDSÉGEK

u. m.: édes paprika, paszuly, tejes törökbuza, új burgonya, fejes káposzta s szezon szerinti főzelékek és friss gyümölcsök a legelőnyösebb árak mellett kaphatók: **Szabady János** fűszer- és csemegeüzletében Székely-Udvarhelyt (Fötér, Kossuth-utca szegletén).

Takácstanulónak egy jó háztól való fiut felvesz **Szentes Márton** takácsmester Székely-Udvarhelyt (Felső-Malom-utca). 2—3

Hirdetések.

Árverési hirdetmény.

Szentábrahám község, ujonnan épült község-házát — mely magában foglal 1 korcsma üzlet-helyiséget, 1 bolt-helyiséget, 1 vendég-szobát, 2 lakszobát, 1 konyhát, 2 pinczét és mellék-helyiségeket — **folyó hó 17-én d. u. 3 órakor** tartandó nyilvános árverésen 1902. évi szeptember hó 10. napjától — 1905. évi december 31-éig terjedő időre hasznosbérbe adja. Az árverési feltételek a körjegyzői irodában bármikor megtekinthetők.

Szentábrahám, 1902. augusztus 5-én.

Vitályos Albert, körjegyző.

Kerestély Márton, községi bíró.

Kiadó bolt- és korcsmahelyiség.

Zetelakán, az Ürmösi Fridolin utódai tulajdonát képező kitünő forgalmu bolt- és korcsmahelyiség — hol jelenleg Lukácsffy Gergely kereskedő lakik — **folyó évi augusztus 21-én** Zetelakán, a község-házánál, 1902. szeptember 29-től kezdődő hat évre nyilvános árverés útján hasznosbérbe adatik. Feltételek Ürmösi Árpádnál Zetelakán megtudhatók.

576—1902. végrh. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a brassói kir. törvényszék 1901. V. 5269 számú végzése következtében Dr Zakariás János ügyvéd által képviselt Brassói első takarékpénztár javára ifj. Balázi Ferenc és társ. olaszteleki lakosok ellen 3800 K s jár. erejéig 1902. évi márczius hó 6-án foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 850 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: I., Nagy Gyulánál 2 lóhám gyepölével, 2 szekér, 1 troher rosta, 1 kas törökbuza és széna. II., ifj. Balázi Ferencnél 2 ló, 2 lóhám, 1 szekér, 1 bivalboes és 40 juh nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az okládi kir. járásbíróság 1902-ik évi V. 108|2. számú végzése folytán 380 korona tökekövetelés ennek 1901. évi május hó 5-ik napjától járó 6 százalékos kamatai, 1/3 százalékos váltódíj és eddig összesen 227 K 50 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig Olaszteleken alpereseknél leendő eszközzésére 1902. évi augusztus hó 12-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőknek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az árverezendő ingóságokat má-

sok is le és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Okládon, 1902. évi július hó 28. napján.

POLLÁK IGNÁTZ,
kir. bir. végrehajtó.

1—1

Udvarhelyvármegye alispánjától.

Szám 11249—902. alisp.

Pályázati hirdetmény.

A Székely-Udvarhely városi állatorvosi állás kinevezés folytán üresedésbe jövén, annak választás utjáni betöltésére ezennel pályázatot nyitok.

Javadalom évi 600 korona törzsfizetés, 200 korona lakbér, a vágatási biztosi teendőkért szabályrendeletileg megállapított díj.

Felhivom pályázni kívánó okleveles állatorvosokat, hogy kellően felszerelt folyamodásaikat **folyó évi szeptember hó 20-ig** bezárólag hozzám annál inkább adják be, mivel az elkésztett érkező folyamodványok figyelembe vételén nem fognak.

Székely-Udvarhelyt, 1902. évi július hó 29-én.

DAMOKOS,
alispán.

1—3

LEGFINOMABB DOBOZOK-ES CSONTLEVELPAPIR BORITÉKOKBAN
BETEGH PÁL könyv-, papir-, iró- és rajzkereskedésében

SZÉKELY-UDVARHELYT, KOSSUTH-UTCZA

nagy mennyiség lévén

legolcsóbb árak mellett kapható.

„KEGYELET”

disztemetkezési intézet

Székely-Udvarhelyt, a Fötéren,

Barcsay Károly

divatüzletével egybekötve.

Temetkezéseket úgy helyben, mint vidéken legpontosabban, a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig eszközöl.

Templomok, kápolnák és termek, sőt egész udvarok gyászavonását is elvállalja. Hullákat exhu maltat s bárhonnann elszállítat. Raktárt tart fa- és érc-koporsókból, szemfödleket-, párnák-, szalagok- és egyéb gyászkelekekből mindig nagy választékot. Uj gyászkecsik fényes felszerelésekkel, testőrök s az összes temetési személyzet ruházata teljesen magyar. Fölve: olcsó és pontos kiszolgálás. 27—52.

Sz. 5917—902. szb.

Pályázati hirdetmény.

A nagygalambfalvi körjegyzői állásra — mely következő javadalmazással van egybekötve: évi fizetés 800 K, anyakönyvvezetői tiszteletdíj 100 K, irodai átalány 60 K — pályázatot nyitok.

Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy szabályszerűen felszerelt pályázati kérelmüket f. évi augusztus hó 20-áig hozzám annál bizonyosabban adják be, minthogy a később beérkező pályázati kérelmeket figyelembe venni nem fogom.

Székely-Keresztur, 1902. évi július hó 22-én.

1—3

GÁLFFY, főszolgabíró.

**NÉVJEGYEK, MEGHIVÓK,
TANCSZIGALMI és
ESKÜVŐI**

jelentések s mindenféle könyvnyomdai munkák gyorsan és lelkiismeretes pontossággal készülnek a „SZÉKELY-UDVARHELY” kiadóhivatalában (Betegh Pál könyv- és újságkiadó vállalata) Székely-Udvarhelyt.

Gyászjelentések nagy választékban, olcsó árak mellett Vidéki megrendelések legrövidebb határidőre, esetleg a beérkezés napján elintézését nyernek.

**KADÁR-
ÜZLETTEMET**

van szerencsém a n. é. közönség szíves figyelmébe ajánlani. — **Raktáron** tartok: boroshordókat, fenyőkádakat, csebreket, kártyákat és dézsákat. — Elvállalok gyári, raktár- és pinzeberendezéseket pontos és szolid kivitelben. — Javításokat gyorsan és olcsón teljesítek. — Hordók hitelesítését is elvállalom. — Szíves pártfogást kérve, vagyok kész szolgálattal:

Magyari István,
kádár-mester.

5—25

**NINCS TÖBBÉ
SERTÉSVÉSZ!**

Ha valamennyi sertéstartó gazda a Somogyi Géza-féle 13652. sz. a. szabadalmazott, kipróbált és a Nagyméltóság magyar királyi földművelésügyi miniszter ur által, egyetértőleg a Nagyméltóság magyar királyi belügyminiszteriummal 52972/III. I. 1901. sz. a. engedélyezett, Somogyi Géza és Huszár Adolf gyógyszerész által készített

állatok emésztését
elősegítő tápport
alkalmazza.

Egy csomag 18 kr = 36 fillér.

Kizárólagos főraktár Székely-Udvar-

helyt: Szabady János

fűszer-, anyag- és csemege kereske-

1—12

désében.

Sz. 5255—902. szb.

Pályázati hirdetmény.

Udvarhelyvármegyében az etédi körjegyző melé rendszeresített segédjegyzői állás lemondás folytán üresedésbe jött, melyre pályázatot hirdetek.

Felhívom mindazokat, kik ezen 300 korona évi fizetéssel javadalmazott segédjegyzői állást el-

nyerni óhajtják, szabályszerűen felszerelt pályázati kérelmüket folyó évi augusztus hó 15-éig hozzám annál bizonyosabban adják be, minthogy később beérkező pályázati kérelmeket figyelembe venni nem fogok.

Székely-Keresztur, 1902. évi július 25-én.

Gálffy Kálmán,
főszolgabíró.

2—2

Szám 4001—902. fszb.

Pályázati hirdetmény.

Udvarhelyvármegye homoródi járásához tartozó, Darócz nagyközségben a községi orvosi állás lemondás folytán megüresedvén, arra ezennel pályázatot hirdetek s felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t.-cz. 9. §-a értelmében felszerelt kérvényeiket

folyó évi szeptember hó 1-ig

hozzám annál is inkább adják be, mert a később beérkező pályázati kérelmeket figyelembe venni nem fogom.

Javadalmazás: évi 1200 K, havi részletben fizetve, természetbeni lakás, vagy 100 K lakbér, két öl fa, legeltetési jog, a mennyi egy ottani birtokost megillet; látogatási díj: nappal 40 fillér, éjjel 60 fillér; halottkémlési és husszemlélési díjak.

Okland, 1902. július hó 22.

1—3

Szabady Tivadar,
főszolgabíró helyettes.

Egyedül valódi angol**Thierry A. gyógyszerész BALZSAMA.**

Egészségügyi hatóság által megvizsgálva és ajánlva.

Az üvegek felszerelése a keresk. törvény mintavédelme alatt áll.

Allein echter Balsam
aus der Pharmacie
A. Thierry in Pragrad
bei Reibitz-Sauerbrunn.

E balzsam belsőleg és külsőleg használható. Ez: 1. Utólérhetetlen hatású gyógyszer a tüdőnek, a mellnek minden kóros állapotokban, enyhíti a hurtot, csillapítja a váladékot, véget vet a fájdalmas köhögésnek s kigyógyítja a legrégebbi bajokat. 2. Kitűnő hatása van a torokgyulladás, rekedtség és a többi torokbajoknál. 3. Alaposan elűzi a lázakat. 4. Meglepően gyógyítja a gyomor- s a bél-betegségeket és szagatásokat a testben. 5. Szelíden mozdítja elő a székelést s a vér tisztulását, megtisztítja a veséket, megszabadít a buskomorságtól s a hypochondriától. Javítja az átvégyat s az emésztést. 6. Nagyszerű szolgálatokat tesz fogfájáskor, odvasfogaknál és szájröthadások s általában minden fog- és szájbajoknál, megszünteti a felfűgést, a száznak s a gyomornak büzt. 7. Külsőleg csodálatos gyógyhatással bír a sebekre, új és régi forradásokra, orbáncz kiütést, varak, megfagyott s megégott tagokra rüh, fekély s bőrduzzadás és repedés stb. esetében megszünteti a fejfájást, zugást, szagatást, köszvényt, fülfájdalmat stb. Ügyeljünk mindig pontosan az itt látható zöld apácza védjegyre. Hamisítástól legjobban megóv az, ha közvetlenül tőlem gyáramból rendelnek eredeti szab. kártyákon Ausztria-Magyarország minden postaállomására hérmenteve 12 kis vagy 6 dupla üveg 4 korona. Bosznia és Herzegovina részére 4 korona 40 fillér. Kevesebb nem küldetik széjjel. Szétküldés csak előrefizetés vagy előleg küldése mellett.

Miért szenved ön? holott minden féle és fajta, még oly régi sebre biztos gyógyulást talál és majdnem mindig elkerüli a fájdalmas és veszélyes operálást valamint amputálást

Thierry A. gyógyszerész egyedül valódi Centifolia-kenőcs

használatánál, rendkívül jó hatású, a sebek gyógyulásánál valamint a fájdalmak enyhítésénél utólérhetetlen. A valódi centifolium kenőcs alkalmazható: A gyermekágyasok rossz természetű mellbajainál, szoptatók mellkeményedése, a tej elapadásának, az orbáncznak eseteiben, továbbá mindenféle régi sérvek, láb- és csontnyílások, sebek, folyások, dagadt lábak s csont-évesedéseknél, vágás, szurás, lövés és ütés által előidézett sebeknél; az idegen testek, pl.: üveg, szálka, homok, tövis, serét stb. eltávolításánál; mindenféle daganat, kinővés, képződmény, karbunkulus és ráknál; végre pokolvar, körömféreg, körömgyűlés, a lábnek járásközben történt kisebesülése, fagyás és égetés okozta sebek, a betegek és gyermekek fekvés általi kisebesülése, torokdaganat, meggyült vér, fülzugás stb., stb. eseteiben. — A szállítás kizárólag az összeg előre küldése mellett eszközöltetik. Két tégely csomagolással, postai szállítási díjjal együtt 3 korona 60 fillér. Számos eredeti bizonyítvány rendelkezésre áll. Arra kérek mindenkit, hogy óvakodjék a hatáskülső hamisítások vevésétől s arra ügyelni, hogy a tégelybe be van-e a fenti védjegyem és czégem: **Thierry (Adolf) Limited gyógytára az „Orangyal Pregradában,** égetve.

Ezen gyógyhatásukban fölülmulthatlan két szer nemesak a romlásnak nincs kitéve, sőt ellenkezőleg, minél régebb, annál értékesebb és hathatósabb, nem árt sem a fagy, sem a forróság, tehát minden évszakban használhatók. Majdnem minden esetben segítenek és eredménnyel járnak, legalább az orvos érkeztéig, természetesen nem szabad hamisítványokat vagy hasonló feldicsért érték- és hatáskülsőlyűt egynevezett pótszerket venni, melyekért a pénzt haszontalanul dobják ki, hanem mindig ezen rég kipróbált olcsó és megbízható, emellett teljesen ártalmatlan, világhírű szerket kell használni, melyeknek minden családban az eshetőségekre készenlétben kellene lenni. Hol olvant nem kapunk, mely a valódiság minden jelét magán viseli, rendeljük meg egyszerűen direkte s czimezzük:

Thierry (Adolf) Limited „Orangyal-gyógytár” Pragrad Rohitsch-Sauerbrunn mellett. Központi raktár Budapest Török F. gyógyszerárban, Zágrábban Mittelbach S. gyógytárban és Bécsben Hradí L. gyógytárban.